

ЗА ДУМА ЖЪЛТИЦА

chitanka.info

Един много беден човек слугувал двадесет години на голям богаташ. И когато накрая трябвало да му заплати за всички години, господарят сложил на една страна голяма купчина пари, а на друга — три жълтици, и казал на сиромаша:

— Тази голяма купчина пари е цялата ти заплата за двадесет години служба. Ако вземеш нея — добро няма да видиш, ала вземеш ли трите жълтици — дадени ти са от сърце.

Бедният човек мислил, мислил и решил да вземе трите жълтици. Сбогувал се той с богаташа и тръгнал да се прибира у дома. Дълго вървял сам, но по едно време настигнал трима приятели и всички продължили заедно. Двама от тях приказвали, а третият дума не обелвал.

— Защо вашият другар не говори? — попитал бедният човек.

— Нашият човек не говори, защото за една дума взема една жълтица — отвърнали му другите двама.

Мислил, мислил беднякът и си казал: „Тъй и тъй съм сиромаш, чакай да му дам една жълтица и да видя какво ще ми каже.“

— Мътна вода да не газиш! — рекъл му човекът и веднага пак млъкнал.

Вървели четиримата, вървели, а той все си мълчал. Беднякът попитал отново:

— Нали му дадох жълтица, защо не говори?

Другите двама му казали:

— Той взема по една жълтица за всяка дума.

Ратаят се замислил отново и си казал: „Тъй и тъй съм сиромаш, ще му дам и втората жълтица, та да видя какво ще ми каже.“ Дал му и втората жълтица.

— Щом видиш орли да кръжат, иди да провериш какво има там! — казал третият приятел и отново млъкнал.

Вървели четиримата, вървели и сиромашът пак попитал:

— Ама защо не приказва?

А двамата другари пак рекли:

— Ние ти казахме, че за всяка дума взема жълтица!

Сиромашът си помислил: „Остана ми само една жълтица. И с нея, и без нея — все съм си беден! Ще му я дам!“

— Каквото и да правиш, преди това помисли! — рекъл мълчаливецът, щом получил третата жълтица.

След време тримата приятели поели по друг път и бедният човек продължил сам. Вървял, вървял и стигнал до една река.

Водата била много мътна и той се спрял, защото си спомнил какво му бе казал за първата жълтица мълчаливият човек. В този миг пристигнал търговец на кон и го попитал:

— Ей, защо не минаваш през реката?

— Мътна вода не газя! — отвърнал сиромахът.

— Ама че глупак! — рекъл търговецът и подкарал коня си. По средата на реката конят изведнъж се препънал, търговецът паднал в мътната вода и се удавил. Конят пък успял да изплува на брега с дисагите, претъпкани с пари. Сиромахът го възседнал, намерил брод и продължил своя път.

Вървял, вървял и над една канара видял да се вият орли. Спомнил си той думите на мълчаливеца за втората жълтица и веднага отишъл да види какво има там. Сред разпилени саби, пушки, пари и злато лежали мъртви няколко разбойници. Те не могли да се разберат за подялбата на плячката и се избили едни други. Така всичко останало за бедния ратай. Той обаче не могъл да вземе цялото богатство, тъй като конят му и без това бил много претоварен. Събрал толкова злато, колкото можел да носи, взел една пушка и една сабя и тръгнал отново по пътя си.

Вървял, вървял и стигнал до своето село. Влязъл в двора, приближил се до къщата, погледнал през прозореца и що да види — жена му и един млад мъж вечеряли и весело разговаряли. Ратаят вдигнал пушката да убие момъка, но си казал: „Чакай да помисля — за тази дума също съм дал една жълтица. Аз напуснах своя дом преди двадесет години. Боже мой, та това трябва да е синът ми!“

И усмихнат влязъл в къщата. Жена му го посрещнала просълзена от радост.

След някой и друг ден бащата решил да попита сина си с каква работа иска да се захване.

— Искам да стана търговец, тате! — рекъл синът.

Бащата му дал три хиляди гроша, купил му един кон и рекъл на момъка:

— Където и да отидеш, при млади хора да не сядаш!

Тръгнал синът на път, вървял, що вървял и стигнал до едно гробище. Там трима мъже с всичка сила налагали с пръти един гроб.

Момъкът ги попитал:

— Защо удряте гроба?

А те му отговорили:

— Умрелият има да ни дава пари!

— А колко има да ви дава? — продължил да пита момъкът.

— Три хиляди гроша — рекли те.

Дожаляло му на младия човек за умрелия, дал им трите хиляди гроша, които имал, и се върнал вкъщи. Бащата го посрещнал и рекъл:

— Е, синко, кажи какво направи.

Синът разказал всичко на баща си:

— Минах, тате, покрай едно гробище и видях трима лоши мъже с всички сила да налагат с пръти един гроб, попитах ги защо правят това, а те ми отговориха, че умрелият им дължи три хиляди гроша. Аз, тате, платих борча на умрелия, за да не безпокоят духа му.

— Добре си сторил, синко! Ето ти сега шест хиляди гроша и върви пак! Ама добре запомни: и в кафене да влезеш, при млади хора да не сядаш!

Тръгнал синът отново на път. Вървял, що вървял и стигнал в едно село. Влязъл в малко дюкянче и седнал в ъгъла до един стар човек. Старецът го попитал:

— Откъде идеш и накъде си се запътил, синко?

Момъкът отговорил:

— Отдалеч идвам и отивам търговец да ставам, дядо!

— Търговия без ортак не се прави, синко! Имаш ли си ортак?

Младият човек отвърнал:

— Нямам, дядо!

— Аз ти ставам ортак, синко, ама ще ми купиш кон и сабя и тогава ще вървим да печелим пари.

Момъкът се съгласил, купил кон и сабя и тръгнали двамата със стария човек на път. Вървели, що вървели и стигнали до една планина. Старецът рекъл:

— Ти върви, синко, по пътя, а пък аз ще мина направо през гората и когато ме видиш ей там, на онзи връх, тогава запей високо някаква песен.

Изкачил старецът върха, момъкът го видял и веднага запял. Ала под върха имало тъмна пещера, в която се спотайвали разбойници. Щом момъкът запял, разбойниците го чули и един по един се

заизнизвали от тъмната пещера. А старецът, застанал със сабята в ръка на входа на пещерата, изведнъж станал невидим и убил всички разбойници. Влязъл в пещерата и що да види — по земята били разхвърляни много пари, сребро и злато. Натоварил той каквото могъл на коня и тръгнал към момъка.

Вече имали доста пари и злато и затова се запътили към друго царство. Там разбрали, че царят имал дъщеря. Много царски синове, знатни и богати момци се женели за нея, но всеки, който отивал в стаята ѝ вечерта след сватбата, умираше. Царят бил много разтревожен и обявил, че който остане жив на сутринта след сватбата, макар и да не е от знатен род, ще получи половината от царството му.

Щом чул това, старецът попитал момъка:

— Искаш ли, синко, да станеш зет на царя и да получиш половината царство?

— Искам да стана зет на царя не заради половината царство, а заради царската дъщеря, но ме е страх да не умра като другите.

— Не се безпокой, синко, аз знам какво трябва да се направи! — отвърнал старецът.

И двамата отишли в царския палат право при царя. Той ги попитал:

— Защо сте дошли тук, гости на моето царство?

— Царю честита — започнал старецът, — чухме, че при твоята дъщеря не остава жив мъж, а моето смело момче иска да пробва късмета си и да ти стане зет.

— Добре — рекъл царят, — ако остане жив, ще му дам половината царство и своята дъщеря.

Старецът казал на момъка:

— Купи ми, синко, ножица и една торба.

Момъкът изпълнил заръката на своя съдружник. В неделята направили сватбата, а вечерта старецът рекъл на момъка:

— Докато не дойда, няма да отиваш в стаята при царската дъщеря! Щом ти кажа: „Освобождавам те!“, тогава ще идеш!

Дълго време чакал момъкът и когато накрая старецът дошъл и му казал: „Освобождавам те!“, той влязъл в стаята при своята невеста. Старецът отново станал невидим и също се промъкнал там.

Момъкът легнал при царската дъщеря, а старецът застанал прав над главата му. Щом младоженците заспали, от устата на царската

дъщеря изскочила една змия, която искала да ухапе момъка по челото. Старецът отрязал с ножицата главата на змията и я сложил в торбата, но тялото ѝ се върнало в устата на царкинята. След малко се показала и друга змийска глава. Той отрязал и нея, но тялото ѝ пак се скрило в устата на царкинята. Появила се и трета глава — старецът клъцнал и нея, но тялото отново се прибрало там, откъдето излязло.

Старецът казал:

— Повече не трябва да се боиш, синко! — и си отишъл.

На другата сутрин, щом момъкът излязъл жив и здрав от покоите на царската дъщеря, царят много се зарадвал и вдигнал голяма веселба. Дал на смелия момък не само дъщеря си, но и половината царство, както бил обещал. Момъкът се поклонил на царя и рекъл:

— На мен, царю, не ми трябва половината ти царство. Невеста ми трябваше, а невеста вече си имам!

Поживял месец-два той при царя и тръгнал заедно със стареца да отведе невестата си вкъщи.

Дълго вървели тримата и стигнали до пещерата на разбойниците. Натоварили колесницата, която царят им бил дал, със злато, сребро и пари и тръгнали отново по пътя си. Вървели, що вървели и стигнали до гробището. Тогава старецът рекъл:

— Е, синко, досега правехме, струвахме всичко заедно, сега дойде време да делим, защото всичко братски сме спечелили.

Разделили парите, златото и среброто. Ала старецът казал:

— Синко, ние богатствата разделихме, но и невестата е орташка, и нея ще делим!

Не искал момъкът да дели жена си с дядото, но нямало какво да прави — дума бил дал на своя съдружник. Старецът взел сабята си да разреже невестата на две. Тя много се изплашила, отворила уста да извика и не щеш ли — от там излязла една змия с три шии. Старецът извадил торбата, в която бил скрил трите змийски глави, изтърсил ги и ги наредил на земята. След това казал на царската дъщеря:

— Ето, дъще, тази триглава змия е убивала всички твои женихи, защото ти си била омагьосана от зла вещица да нямаш жив жених и никога да не бъдеш щастлива. Аз отрезах трите глави на змията и затуй това момче остана да живее с теб. А сега, като излезе и тялото на змията, вие двамата ще бъдете щастливи до последните си дни. Видя ли, синко, защо исках да делим с тебе твоята невеста? — обърнал се

той към момъка. — А сега вече можеш да вземеш и моя дял, защото аз си свърших работата. Навремето ти плати борча ми. Много, синко, ме болеше, когато тримата лоши мъже удряха по гроба, но ти ми направи голяма добрина и затова сега ти се отплащам. Заведи невестата в бащината си къща и бъдете честити цял живот!

И старецът влязъл в гроба, а младоженците продължили по пътя си и живели дълги години в мир и любов.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.